

Ekomarķējumi, zaļmaldināšana un ZPI būvniecības jomā

Ilze Neimane
Ekodizaina kompetences centrs

28.02.2025.

Interreg
Baltic Sea Region

Co-funded by
the European Union

SUSTAINABLE WATERS

NonHazCity 3

NONHAZCITY

Fokusā...

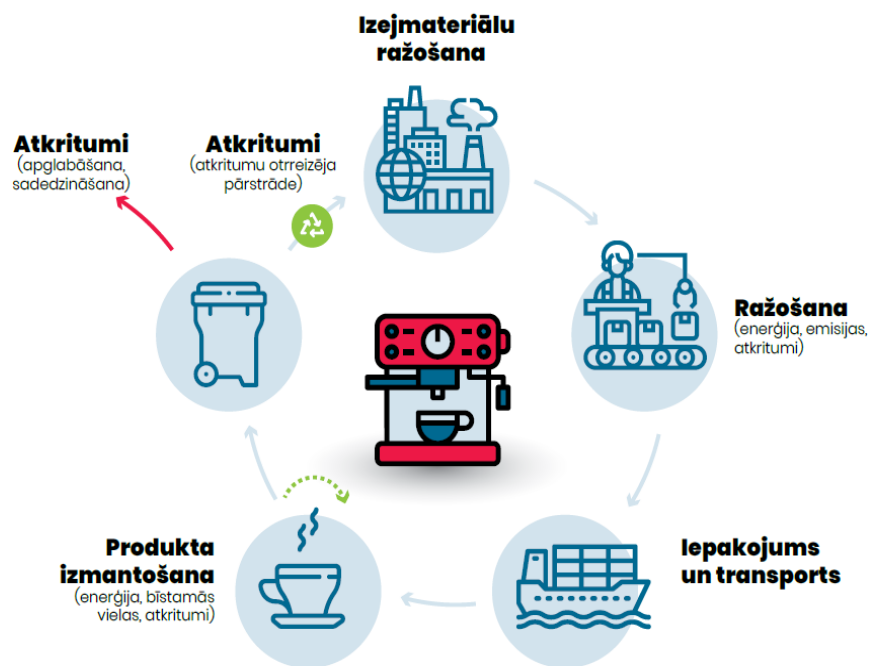
Cik zaļš ir „zaļais“?

- Lielāku vai mazāku ietekmi uz vidi atstāj **ikviens** produkts.
- „Zaļš” var būt tikai tas, kas palicis dabā.

Produkta dzīves cikls

- **Produktam** ir ietekme uz vidi **katrā** dzīves cikla posmā.
- Tiek izmantoti resursi un enerģija, rodas piesārņojošās vielas gaisā un ūdenī, radot atkritumus.
- Dažādiem produktiem **ietekmes ir atšķirīgas**.

Kā objektīvi novērtēt «zaļumu»?

- Vides ilgtspējai tiek pievērsta aizvien lielāka uzmanība.
- Videi «draudzīgas» norādes ir svarīgs mārketinga rīks.
- Ir liels dažādu (eko) marķēšanas shēmu skaits.

Starptautiskais standarts - ISO Vides marķējumi un deklarācijas

ISO 14020 sērija

Ekomarķējums

ISO standarts 14024

- Dalība ir brīvprātīga, kritēriji ir augstāki kā noteikti likumdošanas aktos.
- Marķējuma īpašnieks ir no ražotāja **neatkarīga** organizācija, to piešķir ja produkts atbilst noteiktiem kritērijiem.
- Kritērijus izstrādā balstoties uz **produktu dzīves ciklu** - resursu ieguve, ražošana, izplatīšana, izmantošana un atkritumu apglabāšana.
- Kritēriji ir **pieejami** un ikviens var ar tiem iepazīties un kritēriju izstrādes process ir **caurskatāms**, iesaistot nevalstiskās organizācijas un izmantojot zinātniskas metodes.
- Atbilstību kritērijiem produkta pārbauda **marķējuma īpašnieks** vai neatkarīgs auditors.
- Ietver produkta **veiktspējas** kritērijus.

Latvijā biežāk sastopamie ekomarķējumi

ATBILST STANDARTAM 14024

«Zilais engēlis»
The Blue Angel

ES ekomarķējums,
EU Ecolabel

«Ziemeļu gulbis»
*Nordic Swan
Ecolabel*

ES Ekomarķējuma kritēriju grupas

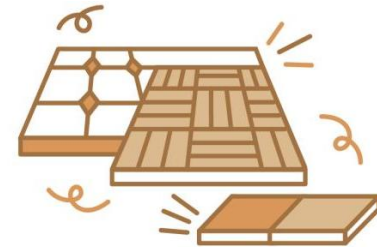
 <p>Cleaning</p>	 <p>Clothing and textiles</p>	 <p>Coverings</p>	 <p>Do it yourself</p>
 <p>Electronic equipment</p>	 <p>Furniture and mattresses</p>	 <p>Gardening</p>	 <p>Tourist accommodation</p>
 <p>Lubricants</p>	 <p>Paper</p>	 <p>Personal and animal care products</p>	

ES ekomarķējuma kritēriji cietā seguma produktiem:

Seši galvenie vides aspekti:

1. Izejmateriālu ieguve: rūpniecisko un būvniecības minerālmateriālu ieguve;
2. Ražošana: Ierobežota bīstamu vielu izmantošana
3. Ražošana: enerģijas patēriņš
4. Ražošana: emisijas ūdenī un gaisā
5. Ražošana: Samazināts atkritumu daudzums
6. Izmantošana un kalpošanas laika beigas

The Blue Angel kritēriju grupas būvniecības produktiem

Household / Drugstore

Living / Textiles

Green-IT / Household Appliances

Construction Products

Building waterproofing with liquid plastics

Concrete products for outdoor flooring

Construction and Furnishing Panels (Indoor)

Floor Coverings and Skirts (elastic)

Floor Coverings textile

Floor Coverings, Panels, Doors made of Wood(-Based materials)

Floor-covering adhesives

Flooring Underlays

Hand-Held and Overhead Shower Heads

Low-Emission Thermal Insulation Material and Suspended Ceilings (Indoor)

Lubricants and Hydraulic Fluids

Mechanical door frame fasteners without the use of building foam

Plasters (Indoor)

Products made from Recycled Plastics (new)

Recycled Plastics (e.g. waste bags, garbage bins, office supplies) (until 12/2024)

Roof and Sealing Sheets

Sealants

Thermal Insulation Composite Systems

Varnishes and Woodstains

Wall paints (indoor)

Wallpapers and Woodship Wall Coverings primarily made from Recycled Paper (until 12/2025)

Vides marķējumi par emisijām

M1 marķējums,
Eurofins un **Eurofins**
Gold marķējums,

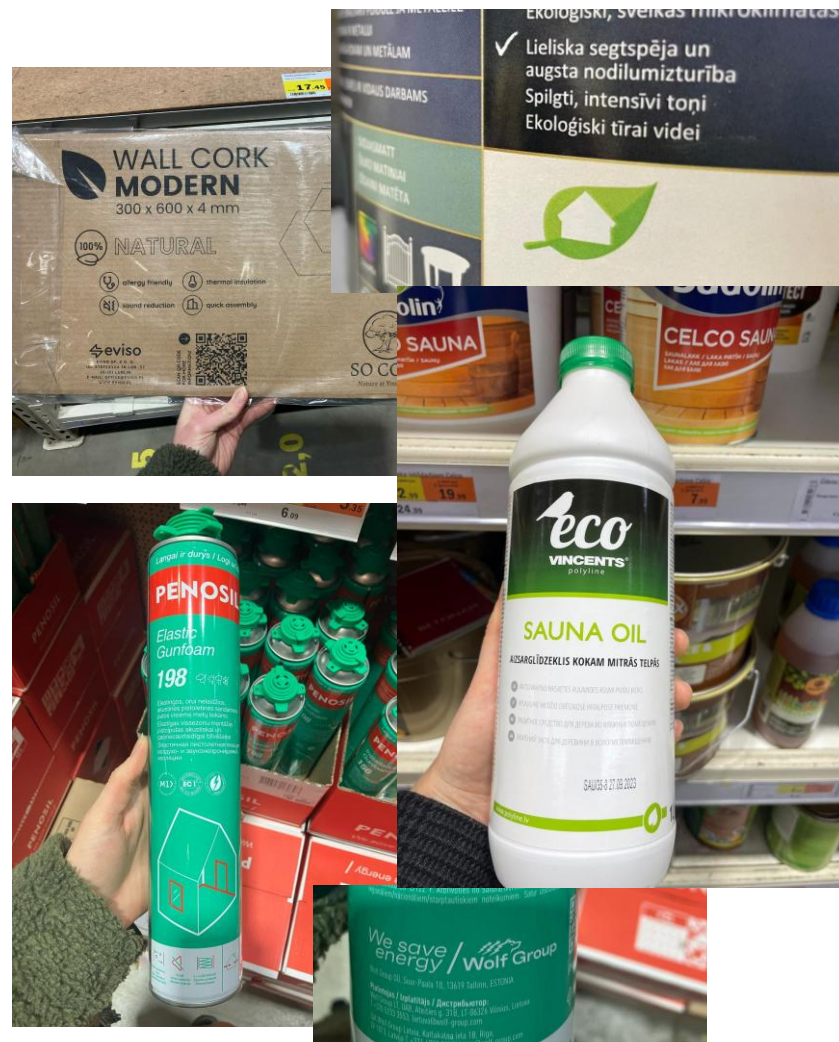

Émissions dans l'air
intérieur A + un A klase,
norāda uz zemu emisiju
līmeni.

E0 un **E0.5** emisiju klase norāda, ka
koksnes produktam ir zemākās
formaldehīda emisijas.

«Zaļmaldinātāju» triki

- Vides paziņojumi ir neskaidri;
«dabisks» «videi draudzīgs» «zaļš»
«dabas draugs» «ekoloģisks»
«ilgtspējīgs» vai «klimatam draudzīgs»
- Attiecas uz produkta sastāvu, iepakojumu, vai ražošanas procesu?
- NESATUR ...
- Vārdu «dabisks» un «mākslīgs» pretnostatīšana.
- Vai zaļš ir tikai krāsa?

ES Ekomarķējums un ZPI (I)

Iepirkumu kritēriju izstrādē

- Precēm un pakalpojumiem jābūt sertificētiem ar ES Ekomarķējumu.

Verifikācijā

- Atbilstība ir novērtēta. Tas samazina verifikācijas slogu vērtēšanas procesā.

Atbilstība

- Atbilst marķējumu prasībām (Direktīva par publisko iepirkumu 2014/24/ES (43. pants Marķējumi).

Avots: [Green Procurement - European Commission](#)

Ekomarķējums un ZPI (II)

- Tehniskajās specifikācijās kā vienu no līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritērijiem vai līguma izpildes nosacījumiem izvirzīt **īpašas zīmes (marķējumu), kas apliecina, ka darbiem, produktiem vai pakalpojumiem piemīt noteiktas īpašības.**
- Minimālās prasības marķējumiem ir iekļautas publisko iepirkumu direktīvā par publisko iepirkumu 2014/24/ES (43. pants).

Vadlīnijas atsauču veidošanai
uz standartiem
publiskajos iepirkumos

Pieejams: <https://www.iub.gov.lv/sites/iub/files/content/Skaidrojumi/atsaucu-veidosana-uz-standartiem-iepirkumos.pdf>

Minimālās prasības marķējumiem

Direktīva par publisko iepirkumu 2014/24/ES

(43. pants Marķējumi).

Ja uzņēmums plāno iepirkt produktus vai pakalpojumus ar īpašām ekoloģiskām, sociālām vai citām īpašībām, **tie var savās tehniskajās specifikācijās** kā vienu no līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritērijiem vai līguma izpildes nosacījumiem **izvirzīt īpašas zīmes (marķējumu), kas apliecina**, ka darbiem, produktiem vai pakalpojumiem **piemīt noteiktas īpašības**.

- a) marķējuma prasības attiecas tikai uz kritērijiem, kas ir saistīti ar līguma priekšmetu, un ir atbilstīgas, lai noteiktu to būvdarbu, piegāžu vai pakalpojumu raksturlielumus, kuri ir līguma priekšmets;
- b) marķējuma prasības balstās uz **objektīvi pārbaudāmiem** un nediskriminējošiem kritērijiem;
- c) marķējumus **piešķir atklātā un pārredzamā procedūrā**, kurā var piedalīties visas attiecīgās ieinteresētās personas, tostarp valdības struktūras, patērētāji, sociālie partneri, ražotāji, izplatītāji un nevalstiskās organizācijas;
- d) marķējumi ir pieejami** visām ieinteresētajām personām;
- e) marķējuma **prasības nosaka trešā persona**, uz kuru ekonomikas dalībniekam, kurš piesakās marķējuma saņemšanai, nav izšķirošas ietekmes.

Practical guide for the use of the EU Ecolabel in the green public procurement of hard covering products

HIGHLIGHTS

- The EU Ecolabel and EU GPP are two European policy instruments that can be used by public procurers in a synergistic manner by matching supply and demand signals to green the market.
- Suppliers receive general demand signals for greener products. However public procurers are often reluctant to state specific green criteria in calls for competition because of uncertainty about what exactly to ask for and the availability of compliant products on the market.
- These practical guidelines help procurers to draw up technical specifications and award criteria in calls for the green public procurement of hard covering products.
- Compliance with the recommended EU GPP criteria can be verified simply by products carrying the EU Ecolabel and, in some cases, by products carrying other ISO 14024 type I ecolabels.

QUICK GUIDE - Recommended environmental criteria focus on the following three environmental themes: (i) energy consumption and CO₂; (ii) emissions to air; and (iii) process waste reuse. These cross-cutting themes have criteria tailored for nature stone-, agglomerated stone-, ceramic/fired clay- and precast concrete-based hard covering products.

For more detailed information about the rationale behind these criteria, please consult related JRC reports (*Donatello et al., 2018, Donatello et al., 2021, and Donatello et al., 2024*).

Pieejams: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC131862>

Atsaucei jāpievieno vārdi «vai līdzvērtīgs»
Kā nodrošināt «līdzvērtīgu» atbilstību?

Piemērs:

- *Natural stone products which have been awarded the EU Ecolabel according to Commission Decision (EU) 2021/476 or with another EN ISO 14024 type I ecolabel** that has equivalent criteria, are deemed to comply with the requirements.*

Ilze Neimane

ilze.neimane@ekodizains.org

PALDIES!